

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความเท่าเทียมทางเพศ:
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกมาเรียกร้องพระราชบัญญัติ
สมรสเท่าเทียมในประเทศไทย

วีริศ ปานอุ¹

Received: September 20, 2023; Revised: November 30, 2023;

Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการเชิงประวัติศาสตร์ที่มีวัตถุประสงค์
1) ศึกษาประวัติการเรียกร้องของการสมรสเท่าเทียมของกลุ่มผู้ที่มีความ
หลากหลายทางเพศในเรื่องของการสมรสเท่าเทียม 2) ปัจจัยที่ทำให้
ประชาชนออกมาชุมนุมในการเรียกร้องให้เปลี่ยนร่างกฎหมายการสมรส
เท่าเทียมทางเพศ ในสังคมปัจจุบันความรู้ด้านความหลากหลายทางเพศ มี
การศึกษาในด้านกฎหมายมากขึ้น เพื่อขับเคลื่อนสังคมให้เกิดความเข้าใจ
โดยเป็นความเข้าใจบนพื้นที่ของอุดมการณ์สิทธิมนุษยชนสากลเพื่อมา

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต(รัฐศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสน
ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ email: weerit.p@ku.th

สนับสนุนความเท่าเทียมและสิทธิทางเพศให้กับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นของความเป็นมาของกลุ่มผู้เรียกร้องพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม ความสำคัญของของพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนทั้งปัจจัยทางด้านสื่อและปัจจัยทางด้านสังคม

คำสำคัญ: ส่วนร่วมทางการเมือง, ความเท่าเทียมทางเพศ, พระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม

Political Participation and Gender Equality: Factors Influencing claims for Same-Sex Marriage Legislation in Thailand

Weerit PURN-U²

Abstract

This historical article aims to first, to study the history of claims for equal marriage rights within LGBTQIA+ , and second, to analyze the factors that have propelled individuals to rally for changes in legislation regarding gender-inclusive marriage. In contemporary society, increased attention to legal education in sexual diversity aims to propel societal understanding within the global human rights paradigm, fostering support for equality and gender rights among diverse sexual identities. This article delves into the historical origins of groups advocating for Marriage

² Student of Department of Political Science and Public Administration,
Faculty of Social Sciences, Kasetsart University email: weerit.p@ku.th

Equality Act, emphasizes the significance of Marriage Equality Act, and explores the factors driving transformative changes, encompassing both media influences and societal dynamics.

Keyword: Political Participation, Gender Equality, Marriage Equality Act

บทนำ

สิทธิในการชุมนุมเป็นการแสดงออกทางการเมือง โดยการชุมนุมมีเป็นไปเพื่อจุดประสงค์บางประการ เช่น เพื่อกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่สำคัญต่อพวกเขาและเป็นการแสดงออกเพื่อความหลากหลาย อีกทั้งยังเป็นการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม โดยอาจจะเป็นประเด็นในด้านสิทธิทางสังคมหรือเศรษฐกิจอาจหมายถึง การเฉลิมฉลอง หรือ การชุมนุมในประเด็นต่างๆ เป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นการขยายตัวของพหุวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดนโยบายที่มีความหลากหลายและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่สามารถออกมาชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิหรือหรือนโยบายทางเพศได้ จากการจัดอันดับของ Our World in Data ประเทศไทยได้คะแนนการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยในด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาสังคม ประเทศไทยได้ 0.11 จาก 1.0 เป็นช่วงคะแนนช่วงตรงกลางโดยประมาณ (Our world data,2022: ออนไลน์) แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอาจจะ

ไม่ได้มีผลมากนักแต่ก็สามารถขับเคลื่อนไปได้เล็กน้อย ในปัจจุบันก็ยังคงมีเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีสาเหตุจากความไม่เข้าใจทางเพศอีกทั้งยังมีในเรื่องของสวัสดิการสังคมที่ยังไม่รองรับกับที่มีความหลากหลายทางเพศ สิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างชุดความรู้สู่สังคมที่ประชาชนสามารถทำได้คือ การชุมนุมเพื่อให้รัฐบาลทำนโยบายที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ ตัวอย่างเช่น การสมรสเท่าเทียม การทำให้เกิดความเท่าเทียมกับทุกเพศ และการให้สวัสดิการผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

การชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงสภาพสังคมในประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเนื่องจากประชาชนมีความหลากหลายในด้านการสมรสแต่กฎหมายยังไม่สามารถที่จะพัฒนาตามความคิดหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ทำให้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง นั่นคือการชุมนุมเพื่อให้รัฐบาลปรับตัวตามสภาพสังคม เนื่องจากกฎหมายจดทะเบียนสมรสในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อประชาชนบางกลุ่ม อีกทั้งจากกฎหมายยังแสดงถึงความไม่เท่าเทียมในด้านสิทธิ เนื่องจากผู้ที่จดทะเบียนได้จะต้องเป็นผู้ที่มีรสนิยมชอบเพศตรงข้ามและไม่สามารถที่จะจดทะเบียนสมรสกับเพศเดียวกันได้ ทำให้เข้าถึงสิทธิระหว่างคู่รักของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจำกัด เช่น อัมบุตรบุญธรรมได้ ไม่สามารถที่จะใช้สวัสดิการของข้าราชการได้หากเป็นผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยบทความนี้จะศึกษาความเป็นมาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเริ่มมีการเรียกร้องของการสมรสเท่าเทียมจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งปัจจัยในการที่ทำให้เกิดการชุมนุมของกลุ่มผู้ที่มีความ

หลากหลายทางเพศ จุดประสงค์เพื่อเป็นความรู้ในการนำไปออกแบบนโยบายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาของ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์,มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย กลุ่มขบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ และศึกษาขบวนการ การเรียกร้องทางสังคมไทยในด้านกฎหมายเพื่อความเท่าเทียมทางเพศ ประการแรกการเคลื่อนไหวของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเริ่มจากการที่สังคมไทยมีการตรึงรากกลุ่มชายรักชายเป็นผู้ทำให้เกิดการระบาดของโรคเอดส์ทำให้กลุ่มความหลากหลายทางเพศต้องออกมาปกป้องและให้ความเข้าใจว่าไม่ได้เป็นกลุ่มที่แพร่เชื้อเอดส์ โดยการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น กุลเกย์ ชมรมฟ้าสีรุ้งและพัฒนามาเป็นสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้จะทำหน้าที่เพิ่มความเข้าใจให้กับประชาชนรวมถึงให้ความรู้กับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ในด้านของโรคเอดส์และการให้ความรู้กับเพศอื่น ๆ ในด้านสิทธิที่มีต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนำไปสู่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ด้านสังคมในส่วนของสิทธิและกฎหมาย และมีพยายามให้เกิดความเท่าเทียมของสิทธิทางเพศ เนื่องจากผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมักจะถูกจำกัดสิทธิในหลาย ๆ ด้าน จนทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยการเคลื่อนไหวมีหลายมิติ เช่น การจัดงานวิชาการ งานเสวนา และกล่าวถึงตัวข้อกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องมาเรียกร้องซึ่งสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ ตัวอย่าง กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2560 มาตราที่ 27 จากมาตรา ดังกล่าวทำให้การเคลื่อนไหวให้แก้ไข โดยเพิ่มคำว่า “บุคคลเพศสภาพ” ในวรรคสองของมาตรานี้ และวรรคสามเพิ่มคำว่า ความพิการเข้าไปด้วย จนได้เป็น

- บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน
- ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน
- การเลือกปฏิบัติโดยที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลอื่นบุคคลใด เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการสภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ (กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และคณะ, 2562:3765 - 3768)

วัตถุประสงค์

- 1.ศึกษาประวัติการเรียกร้องของการสมรสเท่าเทียมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในเรื่องของการสมรสเท่าเทียม
- 2.ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนออกมาชุมนุมเรียกร้องให้เปลี่ยนร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมทางเพศ

Introduction

การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยทรงมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะมีเงื่อนไข จาก หนังสือ Comparative Politics (2009) พอล ซากอสกีเงื่อนไขของการเป็นประชาธิปไตย แบ่งออก เป็น 4 หัวข้อ 14 ประการ 1.เงื่อนไขการเป็นตัวแทน 2.การมีส่วนร่วม 3.การปกป้องสิทธิทางการเมือง 4.การปกป้องสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม โดยในบทความนี้จะพูดถึง ในข้อ 2. การมีส่วนร่วม 3 ประการ จาก 5 ประการ ประการแรกจะต้องมีประชาสังคมหมายถึง กลุ่มและองค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐบาล เช่น ภาครธุรกิจ กลุ่มผลประโยชน์สมาคมและครอบครัว เป็นต้น ประชาสังคมเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐ กลุ่มผลประโยชน์เป็นการรวบรวมผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล สะท้อนให้เป็นกลุ่มเป็นก้อนและสะท้อนให้รัฐโดยตรงและมีโอกาสที่รัฐจะตอบสนอง หากประชาสังคมเข้มแข็งจะทำให้ประชาธิปไตยแข็งแรง ประการที่สองต้องมีศิลปะในการสมาคม ทอคเกอวิลล์ มีความเห็นกับสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ 1830 เป็นประชาธิปไตยเพราะเต็มไปด้วยการสมาคมมากมายในชีวิตประจำวันของประชาชน ต่างกับยุโรปที่วิถีชีวิตเต็มไปด้วยศิลปะในการสมาคมที่ในปัจจุบันเรียกว่า “ประชาสังคม” กล่าวคือประชาชนเคารพกัน แม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทำให้สังคมไม่แตกสลายไม่เป็นภาวะอนาธิปไตยหรือเผด็จการโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง 3.ต้องมีวัฒนธรรมพลเมือง กาเบรียล อัลมอนต์ และวิตนีย์เวอร์บา จากรายงานวิจัยชื่อ The Civic Culture

ได้ศึกษาทัศนประชาชนต่อรัฐบาลใน 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมนีตะวันตก อิตาลี และแม็กซิโก การมีทัศนต่อรัฐและการเมืองโดยรวม เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง แบ่งได้ 3 ประเภท 3.1 Parochial Political Culture คือวัฒนธรรมที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองน้อยมาก ประชาชนจะใช้ชีวิตกับท้องถิ่นตนเองเท่านั้น 3.2 Subject Political Culture คือวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าประชาชนรู้หน้าที่ตนแต่จะต้องอยู่ภายใต้ผู้ปกครองหรือรัฐบาล 3.3 Participant Political Culture คือวัฒนธรรมที่มีส่วนร่วมประชาชนมีทัศนะว่าประชาชนมีบทบาทต่อการเป็นไปของการเมืองได้ ทั้ง อัลมอนต์และเวอร์บา เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสามว่า “วัฒนธรรมพลเมือง” (สมเกียรติ วันทะนะ,2553:60-61)และ วิทิต มันทาภรณ์ ผู้เชี่ยวชาญอิสระสหประชาชาติ ด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศ กล่าวว่า “การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศสามารถทำได้ผ่านการศึกษา รัฐจะต้องมีนโยบายให้เกิดการทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศในหลักสูตรและผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความเข้าใจและถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งการนำเป้าหมายที่ยั่งยืน (Sustainability Development Goals หรือ SDGs) เข้ามาบูรณาการเป็นการพยายามสอดแทรกประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและแผนดำเนินงานในการพัฒนาประเทศ” (ศิริพร เพียรชอบธรรม,2563:25)

ประวัติการเรียกร้องของการสมรสเท่าเทียมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในเรื่องของการสมรสเท่าเทียม

ความต้องการของกฎหมายการเสนอ พ.ร.บ. คู่ชีวิตมันเริ่มจากปี
ปัจจัยทางกฎหมายที่ไม่สามารถรับรองคู่รักเพศเดียวกันได้ จนนำมาสู่การ
จำกัดสิทธิในการสมรสของคู่รักเพศเดียวกันจนนำมาสู่การชุมนุม จากในปี
พ.ศ. 2555 คู่รักชาย-ชาย ชื่อนายนที และนายอรรถพล มาจดทะเบียน
สมรสที่สำนักอำเภอจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอจดทะเบียนสมรสแต่นาย
ทะเบียนไม่ทำการจดทะเบียนให้โดยอ้างว่าจากประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตราที่ 1448 กำหนดไว้ว่า การสมรสจะทำได้ก็ต่อเมื่อ “ชาย
และ หญิง” มีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ทำให้ในกรณีของนายนทีไปขัดต่อ
กฎหมายและไม่สามารถให้สมรสได้ ทำให้ทั้งสองได้ไปเรียกร้องต่อสภาและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิด ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2556
จนกระทั่งเกิดรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ทำให้ร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม
ถูกปิดตกลงไป จนกระทั่งมีการยื่นแก้ไข พ.ร.บ. คู่ชีวิต โดยพรรคก้าวไกล
เสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งแรก ปี พ.ศ. 2563 ต่อ คณะรัฐมนตรีมีมติ
เห็นชอบในการรับหลักการร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต ร่างพ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม
บรรจุเป็นวาระการประชุม ในปี พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยได้
ว่าสมรสได้แค่ชาย-หญิงเท่านั้น ทำให้กลุ่มภาคีสิทธิออกมาชุมนุมเพื่อการ
สมรสเท่าเทียม โดยรวบรวมรายชื่อเข้าเสนอร่างพ.ร.บ.สมรสเท่าเทียมภาค
ประชาชน แต่เวลาต่อมาได้มีการยื่นร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมและร่าง
พ.ร.บ. คู่ชีวิต เข้าสภาและรอคณะรัฐมนตรี(ค.ร.ม.) ลงมติ ค.ร.ม. เห็นชอบ
เพียงร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตหลังมีการแก้ไขจนในปัจจุบันร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตผ่าน

แต่ พ.ร.บ. คู่ชีวิตยังไม่ได้ให้สิทธิความเท่าเทียมในด้านการสมรสทำให้มีการออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นกฎหมาย ในระหว่าง การเข้าสภามีการดำเนินเกิดขึ้นของกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ ผลักดันการสมรสเท่าเทียม ดังนี้ กลุ่มภาคีสี่สูง ได้จัดการชุมนุม วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เป็นการชุมนุมที่จัดขึ้นที่แยกราชประสงค์ บริเวณ ถนนหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เพื่อล่ารายชื่อเสนอร่างสมรสเท่า เทียมฉบับประชาชน พร้อมกับตัวแทน 5 พรรคการเมืองต่อร่างสมรสเท่า เทียมดังนี้พรรคเพื่อไทย, พรรคก้าวไกล, พรรคไทยสร้างไทย, ชาตินไทย พัฒนาและพรรคสามัญชน ในการชุมนุมมีการกำกับดูแลโดยตำรวจจาก สถานีตำรวจจตุรมุข และในช่วงเย็น โดยภายในการชุมนุมมีการรณรงค์ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ เช่น LGBTQ+ และกิจกรรม #WriteForRights โดย Amnesty International อีกทั้ง มีอบสมรสเท่า เทียมและเวทีใหญ่มีการแสดงดนตรี ศิลปะและแฟชั่นโชว์ (ประชาไท ,2564:online)และมีการจัดชุมนุมอีกครั้งในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 จัดโดย ภาคีสี่สูงเพื่อการสมรสเท่าเทียม จัดกิจกรรม สมรสเท่าเทียม ทั้งแผ่นดิน โดยมีการจัดกระจายทั่วกรุงเทพ เป็นการจัดขบวนตุ๊กตุ๊ก วิ่งไป ที่อาคาร CAT TOWER ที่ตั้งสำนักงานเขตบางรัก โดยนายพรหมสร วีระ ธรรมจारी ราษฎรหมู่เตลู่และแฟนไต้ยืนคำร้องขอจดทะเบียนสมรสแต่ไม่ สามารถจดทะเบียนได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่รับรอง (The standard,2565:online)

จากการชุมนุมทั้งสองครั้งเปรียบเสมือนแรงกระเพื่อมให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสังคมไทยเนื่องจากทำให้สื่อหันมาสนใจในด้านการสมรสเท่าเทียม

ที่จะนำไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศและจากการที่คู่รักชาย-ชาย ชื่อนายนที และนายอรรถพลเข้าไปสมรสเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดการร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมและนำไปสู่กฎหมายสมรสเท่าเทียม เป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่า สังคมไทยเริ่มมีแนวคิดในการเคารพสิทธิทางเพศมากขึ้น และจะนำไปสู่การ แก้ไขกฎหมายสมรสเท่าเทียมได้อย่างแท้จริง

ทำไมถึงต้องเป็น พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม

ในระหว่างการประชุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมได้มีการเสนอเข้าสภาหลายครั้ง โดยมีงานวิจัยชิ้นนี้จะเปรียบเทียบ ร่างสมรสเท่าเทียมของพรรคก้าวไกล ที่เสนอโดย ธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ สมาชิกผู้แทนราษฎร(ส.ส.)บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล และได้ผ่านการ เห็นชอบในวาระ 1 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน และ พ.ร.บ. คู่ชีวิต

พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม เปรียบเสมือนการให้สิทธิผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในการสมรส จากร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมต้องการ แก้ไขกฎหมาย มาตราที่ 1448 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(ป. พ.พ.) จาก “ชายและหญิงเป็นบุคคลทั้งสองฝ่าย” เพื่อเป็นการเพิ่มความ เท่าเทียมให้ผู้ที่มีความรักในเพศเดียวกันได้มีโอกาสได้สมรสและมีศักดิ์และ สิทธิในการดำเนินชีวิตคู่ ซึ่งการที่มีร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม เป็นการ แก้ไขให้กฎหมายมีความยุติธรรมกับกลุ่มเพศหลากหลายในการอยู่ร่วมกัน มากขึ้น โดยเนื้อหาของ พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม มีดังนี้ สมรสเท่าเทียม ไม่มี ข้อจำกัดเรื่องเพศ และปรับอายุให้จดทะเบียนสมรสได้จากปี 17 ปี เป็น 18 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาด้วยสิทธิเด็ก ทั้งนี้การจดทะเบียนสมรส

ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม (บิดา - มารดา) คู่สมรสมีหน้าที่ต้องดูแลกัน จัดการสินสมรสร่วมกัน รับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายได้ โดยในหัวข้อนี้ หมายถึงการที่หากผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศใช้ชีวิตร่วมกันและจดทะเบียนสมรสด้วยกัน หากทั้งคู่มีการทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ เช่น การขาย การฝากขาย การเช่าซื้อ การจำนอง อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น จะต้องได้รับการยินยอมจากทั้งสองฝ่ายก่อนจึงจะสามารถทำกิจกรรมดังกล่าวได้ คู่สมรสรับบุตรบุญธรรมร่วมกัน จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการบังคับใช้จะต้องเป็นคู่ชายหญิงเท่านั้น แต่ข้อเสนอการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แก้ไขคำว่า “บิดา - มารดา” เป็นบุพการี เพื่อแสดงความเป็นกลางทางเพศ และเมื่อคู่สมรสรับบุตรบุญธรรมร่วมกันจะมีความสัมพันธ์ต่อบุตรบุญธรรมในฐานะบุพการี ในด้านของบุตรบุญธรรมจะมีสถานะอย่างเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม สามารถใช้นามสกุลของคู่สมรสที่เป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ คู่สมรสมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐเท่าที่กฎหมายกำหนดให้สิทธิแก่ “คู่สมรส” กฎหมายปัจจุบันให้การยอมรับเพียงแค่ ชาย-หญิง ทำให้ส่งผลต่อการรับสิทธิประโยชน์บางอย่างกับสถานะคู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การรับประโยชน์ทดแทนผู้ประกันตนตาม พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 สิทธิเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553

จากข้างต้นเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ออกมาเรียกร้องความเท่าเทียมใน พ.ร.บ. สมรสเท่า

เทียม ในปัจจุบันประเทศไทยมีคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องการจะสร้างครอบครัวสะท้อนจาก social media ได้มีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง Fathers ที่นำเสนอคู่รักชาย-ชาย และลูกชายที่เป็นลูกติดได้อยู่ร่วมกันกัน โดยจากภาพยนตร์ดังกล่าวได้นำเสนอถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจทางสังคม และแนวทางการแก้ไขปัญหากับผู้ที่ไม่มีความเข้าใจในเรื่องของความหลากหลายทางเพศ อีกทั้งยังแสดงถึงช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้ไม่สามารถเป็นครอบครัวตามกฎหมายได้เนื่องจากบางช่วงบางตอนได้มีผู้ที่เป็นอดีตภรรยาของคู่รักชายชายคนหนึ่งได้เสียลูกไป(เป็นลูกกับสามีใหม่) และได้กลับมาเรียกร้องเอาลูกคืนด้วยอำนาจทางกฎหมายแต่ในที่สุดเด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่เกิดก็ไม่อาจจะที่อยู่ร่วมกับผู้ที่เป็นอดีตภรรยาได้อย่างมีความสุขเพียงแต่อยู่ด้วยข้อบังคับทางกฎหมาย อีกทั้งการที่คู่รักชาย-ชายเลี้ยงดูเด็กคนนั้นก็ไม่ได้มีข้อบกพร่องในการทำหน้าที่ของความเป็นพ่อแต่ในท้ายที่สุดแล้วด้วยกฎหมายในประเทศไทยก็ไม่สามารถทำให้เด็กคนนั้นอยู่ร่วมกับผู้เป็นที่คู่รักชาย-ชายได้ จากภาพยนตร์ดังกล่าวเป็นการนำเสนอปัญหาสังคมในขณะนั้น

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนออกมาชุมนุมเรียกร้องให้เปลี่ยนร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมทางเพศ

ปัจจัยทางด้านสื่อที่เริ่มมีการนำเสนอข่าวจากประสบการณ์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ตัวอย่างเช่น จากเหตุการณ์การฆาตกรรมที่มีคู่รักเป็นเพศเดียวกันและได้อยู่กันมานานกว่า 5 ปี ได้อยู่ร่วมกันสร้างบ้าน และแต่งงาน โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสเป็นเพียงสิ่งที่แสดงต่อสังคม

พยานของทั้งสองครอบครัวเพื่อแสดงให้เห็นว่าทั้งสองคนนั้นจะใช้ชีวิตร่วมกัน แต่ไม่นานก็ค้นพบว่าคู่รักของตนได้มีเชื้อมะเร็งขั้นรุนแรง คู่รักสามารถมีชีวิตอยู่ได้เพียงแค่ 6 – 8 เดือน สิ่งซึ่งทางการแพทย์ทำได้คือการรักษาโดยการประคองอาการให้ผู้ป่วยมีชีวิต แต่จะต้องรับประทานยาเพื่อประคองอาการแต่ค่าใช้จ่ายตกอยู่ที่วันละ 4000 บาทต่อวัน รวม 1 เดือน เป็น 120,000 บาท แต่ทางฝั่งของข้าราชการครูไม่สามารถเบิกได้เนื่องจากติดปัญหาที่กฎหมายไม่ได้ให้สิทธิในการสมรสเพศเดียวกันทำให้สิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลไม่สามารถทำได้ แต่ถ้าหากกฎหมายสมรสเท่าเทียมได้ถูกแก้ไขและมีผลบังคับใช้ในขณะนั้น คู่ของข้าราชการครูจะสามารถได้รับยาเพื่อประคองอาการและมีชีวิตรอด อีกทั้งจะไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มจากค่ารักษาพยาบาล จึงสอดคล้องกับการเรียกร้องให้มีสมรสเท่าเทียมในด้านคู่สมรสมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐเท่าที่กฎหมายกำหนดให้สิทธิแก่ “คู่สมรส” (มติชน,2563:online) อีกทั้ง social media ยังมีการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ คือ Spectrum บัญชีทูปในคริสตสถาบันไทยที่ทำร้าย LGBT+ (Spectrum,2563:online) ได้พูดถึงปัญหาทางด้านครอบครัวศาสนาที่ไม่มีความเข้าใจเรื่องของเพศที่มีความหลากหลาย และการเลือกปฏิบัติทางเพศในที่ทำงานและอีกมากมาย เช่น ช่อง ถกถาม หรือ ECHO ต่างสร้างแรงกระเพื่อมให้สังคมไทยมีความเข้าใจในเรื่องของความหลากหลายทางเพศและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านสิทธิ เนื่องจากทั้งหมดที่กล่าวเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการสร้างความเคารพต่อเพื่อนมนุษย์ โดยการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยในช่วง พ.ศ. 2540 ความหลากหลายทางเพศได้

เริ่มมีการออกสู่รายการทีวีมากขึ้นมีการนำเสนอข่าวความหลากหลายทางเพศ กว่า 1345 ชิ้น และ 288 ชิ้นเป็นสิ่งที่รัฐให้ความสนใจ และในปี 2545 กลุ่มอัญจารี ได้ขับเคลื่อนจนทำให้กระทรวงสาธารณสุขของไทยยอมรับว่าการรักเพศเดียวกันกับไม่ได้เป็นเรื่องผิดปกติ อีกทั้งหลัง พ.ศ. 2541 สื่อพยายามสนับสนุนรายการและผลิตเนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ เช่น เรื่องราวของเกย์ ชายรักชาย หรือหญิงรักหญิง” (กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระมหาอรุณ ปัญญาโรจน์ และคณะ, 2562: 3765 – 3768)กล่าวได้ว่าสื่อเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะทำให้สังคมตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเพศ และทำให้การขยายสิทธิออกไปเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่มีข้อจำกัดทางเพศ สื่อเป็นช่องทางสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจุบันในสังคมมีกลุ่มผู้รักเพศเดียวกันอยู่ร่วมกันมากทำให้ประชาชนกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันไม่เพียงแค่ทางใจและกายแต่ต้องการที่จะมีผลในทางกฎหมายเนื่องจากในปัจจุบันการใช้ชีวิตร่วมกันจำเป็นต้องมีการจดทะเบียนเพื่อมีผลทางกฎหมายร่วมกัน เช่น สิ้นสมรส การเป็นเจ้าของทรัพย์สินร่วมกัน และการใช้สวัสดิการต่าง ๆ กระแสทางสังคมในการสนับสนุนการสมรสเท่าเทียมเริ่มมีมากขึ้นผ่านการดำเนินนโยบายและแนวทางต่าง ๆ ดังนี้ สำนักงานเขตหลาย ๆ เขตทั้งในกรุงเทพมหานคร เริ่มมีการให้จดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันแต่ไม่มีผลทางกฎหมาย เป็นการแสดงออกซึ่งความรักและการมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความต้องการ

ทางสิทธิ โดยมีสำนักงานเขตดังนี้ที่ได้มีการจัดกิจกรรมการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันโดยมีกว่า 31 สำนักงานเขต เช่น สำนักงานเขตดุสิต สำนักงานเขตป้อมปราบ สำนักงานเขตบางขุนเทียน สำนักงานเขตบางแค เขตพระนคร เป็นต้น (Today Writer, 2566:online) และจากโพลของ Ilaw ในช่วง 5 – 10 พฤศจิกายน 2564 ได้ทำแบบสอบถามออนไลน์และมีเข้ามาทำแบบสอบถามกว่า 3616 คนเข้ามาตอบแบบสอบถามและผู้เห็นด้วยกว่า 99.9% หรือ 3614 โดย ผู้ที่เข้าร่วมการตอบแบบสอบถาม 55.3% เป็นบุคคลที่มีอายุ 20 – 30 ปี รองลงมา 32.4% คือผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 9.2% เป็นผู้มีอายุช่วง 31 – 40 ปี 2.3% เป็นผู้มีอายุ 41 – 50 ปี และ 0.6 % เป็นผู้มีอายุ 51 – 60 ปี ในด้านอาชีพ 58.8% เป็นอาชีพ นิสิต นักเรียน และ 17.1% เป็นลูกจ้างในองค์กรเอกชน 7.7 % เป็นข้าราชการ ลูกจ้างในหน่วยงานรัฐ 6.5% ว่างาน 6.1% ทำธุรกิจส่วนตัว 4% รับจ้างอิสระ โดยเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการสนับสนุนการเห็นด้วยหากประเทศไทยมีกฎหมายที่รับรองสิทธิจดทะเบียนสมรส 96.3% ให้เหตุผลว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน กฎหมายที่รับรองสิทธิสมรสชาย-หญิง ขัดต่อหลักความเสมอภาค 89.4% ให้เหตุผลว่าต้องกฎหมายรับรองสวัสดิที่สิทธิประโยชน์คู่สมรสและคู่ชีวิต 87.6% ให้เหตุผลว่า ต้องการให้มีกฎหมายรับรองการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมสำหรับคู่สมรสเพศหลากหลาย 87.2% ให้เหตุผลว่า ต้องการให้คู่สมรส คู่ชีวิตเห็นถึงความยินยอมรักษาพยาบาลได้ 83.2% ต้องการให้มีกฎหมายรับรองคู่สมรส คู่ชีวิตรับมรดกของอีกฝ่ายได้ 67.9% ให้เหตุผลว่าประเทศไทยควรรับรองสิทธิเพราะประเทศอื่น ๆ ก็รับรองแล้ว และ 52.3% หากประเทศไทยมี

กฎหมายจะทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยดูเป็นมิตรกับ LGBTQ มากขึ้น ในส่วนของการแก้ไขกฎหมายประเทศไทยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการจดทะเบียนสมรสทำได้โดยไม่จำกัดเพศ 74.1% เห็นว่า ควรแก้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 1.4% เห็นว่า ควรมีกฎหมายแยก อีก 24.5% ตอบว่าได้ทั้งสองกรณี และในคำถามว่า ร่างพ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(สมรสเท่าเทียม) ค้างอยู่ในระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ยังไม่ได้พิจารณา ประชาชนเห็นว่า 93.1% คิดว่าควรเลื่อนมาให้เร็วขึ้น อีก 5% เห็นว่า เลื่อนไม่เลื่อนก็ได้ และ 1.9% เห็นว่าไม่ต้องเลื่อน และในส่วนตัวยถามว่าหากมีพรรคการเมืองที่ชูนโยบายเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ มีผลให้เลือกพรรคนั้นหรือไม่ 33.7%ตอบว่ามีผล 63.3% มีผลบ้างแต่ต้องดูนโยบายอื่นๆประกอบ (Ilaw,2564:online)

จากปัจจัยทางด้านสังคมที่มีการให้จดทะเบียนสมรสได้หลายๆเซตและการทำโพลต่างเป็นการแสดงออกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อที่จะให้ทางรัฐบาลขับเคลื่อนกฎหมายสมรสเท่าเทียม อีกทั้งปัจจัยทางด้านสังคมยังเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังและมีการตอบสนองจากรัฐจากโพลของทาง Ilaw สามารถแสดงความต้องการของประชาชนในระดับหนึ่ง อีกทั้งการจดทะเบียนสมรสโดยที่ไม่มีผลบังคับใช้เป็น การแสดงความต้องการของประชาชนผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องการจดทะเบียนสมรสและได้สิทธิอันสมควร ตาม พ.ร.บ สมรสเท่าเทียม

สรุป

จากข้างต้น เป็นการศึกษาศึกษาเป็นการอธิบายเหตุการณ์ทางเพศที่เน้นไปด้านความเท่าเทียมและสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศ คนข้ามเพศมักจะถูกกดขี่เอาเปรียบและไม่ได้รับความยุติธรรมและการเรียกร้องดังกล่าว เป็นการเรียกร้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับเพศวิถีที่แตกต่างกัน จากการศึกษาจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องทำไมถึงต้องเป็น พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมและปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว

ประการแรกจุดเริ่มต้นของการเรียกร้อง จากกรณีคู่รักชาย-ชาย ชื่อนายนที และนายอรรถพล ที่ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสด้วยกันได้เป็นฉนวนเหตุที่ทำให้เกิดการตั้งคำถามจากสังคมทำให้เกิดสังคมมีความสนใจในด้านความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้นจากตัวบ่งชี้คือการชุมนุมอย่างยาวนานและมีแนวโน้มจะมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกสังคมมีการยอมรับมากขึ้นทำให้การเรียกร้องเป็นไปได้อย่างเป็นระบบ การเรียกร้องเป็นไปเพื่อการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตราที่ 1448 กำหนดไว้ว่า การสมรสจะทำได้ก็ต่อเมื่อ “ชาย และ หญิง” มีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ให้แก่จากคำว่า ชายและหญิง เป็นบุคคลทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ข้อเรียกร้อง พ.ร.บ สมรสเท่าเทียม

ประการที่สองทำไมต้องเป็น พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม พ.ร.บ สมรสเท่าเทียมมีความสำคัญเนื่องจากผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถมีสถานะเทียบเท่าคู่สามีภรรยา ชาย-หญิง โดยในปัจจุบันคู่รักของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศแม้จะอยู่ด้วยกันเป็นระยะเวลาาก็ไม่สามารถมีผลทาง

กฎหมายได้ แต่หากร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียมได้เป็นกฎหมาย คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย เช่นเดียวกับคู่ชายหญิง สามารถทำนิติกรรมสัญญาร่วมกันได้ สามารถรับบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ และสามารถใช้สวัสดิการจากรัฐได้หากคนใดคนหนึ่งเป็นข้าราชการ

ประการที่สามปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ในด้านการเรียกร้อง พ.ร.บ. คู่ชีวิตและความเท่าเทียมทางเพศ ปัจจัยทางด้านสื่อเริ่มมีการนำเสนอข่าวในด้านความจำเป็นของการสมรสระหว่างผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังจากเหตุการณ์ข้าราชการครูที่มีคู่รักเป็นเพศเดียวกันและได้อยู่กินกัน มากกว่า 5 ปี ได้อยู่ร่วมกันแต่ไม่สามารถใช้สิทธิในการเบิกค่ารักษาได้เพราะเป็นเพศเดียวกัน อีกทั้ง social media เริ่มมีการนำเสนอความเข้าใจในด้านความหลากหลายทางเพศประกอบกับรายการต่าง ๆ ได้มีการพูดคุยถึงความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น อีกทั้งปัจจัยทางด้านสังคมในด้านหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันแต่ไม่มีผลทางกฎหมายเป็นการสะท้อนถึงความต้องการในการจดทะเบียนสมรสของคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ และทาง Ilaw ทำโพลผลสำรวจกว่า 3616 คน ได้ผลลัพธ์ว่า 99.9% คิดเป็น 3614 คน เห็นด้วยกับการที่จะมีสมรสเท่าเทียมได้หากมี พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม

กล่าวคือในสังคมไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ Participant Political Culture ประชาชนคนไทยเชื่อว่าตนเองสามารถกำหนดทิศทางการเมืองได้ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยและการชุมนุมหรือเรียกร้องข้อเสนอต่าง ๆ รัฐจะต้องนำไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับการดำเนิน

นโยบาย จากการมีส่วนร่วมในด้านการเรียกร้องเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งการพัฒนา นโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน หากสมรสเท่าเทียมสามารถผ่านจนเป็นกฎหมายที่ใช้ร่วมกัน ผู้เขียนมีทัศนะว่าประเทศไทยจะสามารถดำเนินนโยบายกับสังคมโลกหรือองค์กรองค์กรสหประชาชาติได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

Amnesty.สิทธิในการชุมนุม. [เว็บไซต์] สืบค้นจาก

<https://www.amnesty.or.th/our-work/assembly/>

Ilaw.(2564,12 พฤศจิกายน).เปิดผลโพล #สมรสเท่าเทียม 99.9% เห็น

ด้วยให้มีกฎหมายรับรองสิทธิจดทะเบียนสำหรับเพศ

หลากหลาย.[blog]. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566 จาก

<https://ilaw.or.th/node/6016>

Pipatpong .(2565,24 พฤศจิกายน).สรุปข้อมูล “สมรสเท่าเทียม” อยู่

ตรงไหน สนับสนุนเท่าไร ผ่านแล้วได้อะไร.[blog]. สืบค้นเมื่อ 28

พฤศจิกายน 2566 จาก [https://workpointtoday.com/lgbt-](https://workpointtoday.com/lgbt-221124/)

221124/

Pipatpong Sriwicha และ Wasinee Pabuprapap.สรุปข้อมูล “สมรส

เท่าเทียม” อยู่ตรงไหน สนับสนุนเท่าไร ผ่านแล้วได้อะไร.[เว็บไซต์

บล็อก] สืบค้นจาก [https://workpointtoday.com/lgbt-](https://workpointtoday.com/lgbt-221124/)

221124/

SPECTRUM.(2563,26 ธันวาคม).สถาบันไทยที่ทำร้าย LGBT+.[Video].

สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2566 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=obRo0RPdbjo>

Thaipbs.ทำไมต้อง "สมรสเท่าเทียม" หนึ่งในเสียงสะท้อนขอสิทธิ "คน
เท่ากัน".[เว็บบล็อก] สืบค้นจาก

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/316601>

The standard.(2565,14 กุมภาพันธ์).สำนักงานเขตบางรักปฏิเสธจด
ทะเบียนสมรสให้คู่รัก LGBTQ หลังนักกิจกรรมควงแฟน ยืนยัน
สิทธิ #สมรสเท่าเทียม.[Blog].สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2566
จาก [https://thestandard.co/bangrak-district-office-reject-
signing-lgbtq-marriage-registration/](https://thestandard.co/bangrak-district-office-reject-signing-lgbtq-marriage-registration/)

Today writer.(2566,14 กุมภาพันธ์).เช็กพิกัด สำนักงานเขตให้คู่รัก
LGBTQ จดแจ้งชีวิตคู่ วันวาเลนไทน์.[blog]. สืบค้นเมื่อ 25
พฤศจิกายน 2566 จาก [https://workpointtoday.com/news-
294/](https://workpointtoday.com/news-294/)

กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระมหาดรุณ ปณฺญารุโณ,สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์
และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.(2562).ชบวนการ
เคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศใน
ประเทศไทย.[ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์].วารสารมหาจุฬานาค
รทรรศน์,6(8),3765 – 3768.

ชินโรจน์ ชีรพัชรพร.เปิด 9 เหตุผล ทำไมต้อง #สมรสเท่าเทียม.[เว็บไซต์] สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2556 จาก
<https://thestandard.co/key-messages-equal-marriage/>
ชูมาตา ทองกลับ,พิชญภา รุ่งเรือง และภูณิศา สุนทรานู.(2564).มุมมอง
นักศึกษากฎหมาย(generation Z) ต่อคำวินิจฉัยของศาล
รัฐธรรมนูญกรณีการสมรสของคนเพศเดียวกัน.[ข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์].วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
,12(2),75-79.

ประชาไท.ประมวล #ม็อบ28พฤศจิกายน64 ล่ารายชื่อเสนอร่างกฎหมาย
สมรสเท่าเทียมฉบับ ปชช. .[เว็บไซต์] สืบค้นเมื่อ 15
พฤศจิกายน 2556 จาก
<https://prachatai.com/journal/2021/11/96163>

ผศ.ดร.กนกวรรณ ธารวรรณ,ดร.กิตติกร สันคติประภา,ผศ.ดร.จเร สิงห์โก
วินท์,ผศ.ดร.โรมัส กวาดามูช,ดร.รณพณธ์ ด้วงวิเศษ,และดร.ปฐนัทธ
นาคสิงห์.(2560).เมื่อร่างกายเป็นแพศ:อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศ
วิถีในสังคมไทย.กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

มติชน.(2563,30 ตุลาคม).เจ็บปวด! ชรก. ครู ตัดพ้อ ใช้สิทธิเบิกช่วยสามีที่
เป็นมะเร็งไม่ได้ เหตุเป็นคนข้ามเพศ.[blog].สืบค้นเมื่อ 25
พฤศจิกายน 2566 จาก
https://www.matichon.co.th/social/news_2419335

วจนา วรลยางกูร. ‘สรุปข้อมูล “สมรสเท่าเทียม” อยู่ตรงไหน สนับสนุน
เท่าไร ผ่านแล้วได้อะไร.[เว็บไซต์] สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน
2556 จาก <https://workpointtoday.com/lgbt-221124/>

ศิริพร เพียรชอบธรรม.(2563).ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ.
(สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
แปลและการล่าม สาขาวิชาการแปลและการล่าม,จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย).

สมเกียรติ วันทะนะ.(2553).ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ.กรุงเทพฯ:
สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์